

Z aparatem wśród pól i lasów świętokrzyskich

JERZY KAMODA - Wspomnienie 1927-2005

Odszedł znakomity, twórca i organizator życia fotograficznego w Kielcach, doskonały artysta fotografik, jeden z organizatorów i wieloletni Prezes Świętokrzyskiego Towarzystwa Fotograficznego w Kielcach, wszechstronnie zasłużony, jeden ze współtwórców i klasycznych przedstawicieli Kieleckiej Szkoły Krajobrazu, aktywny na wielu polach, nagradzany licznymi odznaczeniami, nagrodami, medalami i wyróżnieniami.

Jerzy Kamoda urodził się 1 stycznia 1927 roku w Starej Kuźnicy na Ziemi Koneckiej. W latach okupacji hitlerowskiej mieszkał w Końskich, gdzie uczęszczał na komplety tajnego nauczania /w zakresie szkoły średniej/. W tym okresie był żołnierzem Armii Krajowej, a po wojnie został Członkiem Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej i czynnie uczestniczył w ruchu kombatanatów II wojny światowej. Był gorliwym kronikarzem spotkań, zjazdów i zebrań, nie opuszczał żadnego zgromadzenia bojowników o sprawę narodową. Zawsze z nieodłącznym aparatem fotograficznym, wykonywał dokumentację, ratując od zapomnienia wygląd osób oraz informując o przebiegu uroczystych okazji i apeli poległych. Za swoją postawę i działalność był wielokrotnie nagradzany odznaczeniami bojowymi i kombatanckimi.

Po wojnie Jerzy Kamoda uzyskał świadectwo maturalne w Liceum Ogólnokształcącym im. Świętego Stanisława Kostki w Końskich, a następnie podjął studia i w 1951 roku ukończył Wyższą Szkołę Ekonomiczną w Łodzi. Przez wiele lat pracował jako główny ekonomista w różnych przedsiębiorstwach ekonomicznych i produkcyjnych, a następnie objął posadę nauczyciela. Wykładał ekonomikę przedsiębiorstw w kilku kieleckich szkołach średnich. Od 1986 roku emeryt.

Fotografią zainteresował się już w okresie zamieszkania w Mieście Końskie, a pierwsze samodzielnie opracowane zdjęcie wykonał w 1943 roku. Młodemu chłopcu z podkoneckiej wioski pierwszych porad fotograficznych udzielał znany fotograf Antoni Borowiec. Spotkanie ze znakomitym mistrzem, znanym w latach trzydziestych XX wieku na całym świecie (dzięki aktywności A. Borowca na wystawach i salonach międzynarodowej fotografii) zapadło głęboko w pamięci Jerzego Kamody i w sposób istotny wpłynęło na całą Jego dalszą drogę fotograficzną. Mistrz ani uczeń nie przypuszczali wówczas, że ów chłopiec - Jerzy Kamoda - będzie w przyszłości znanym fotografem i organizatorem ruchu fotograficznego, zaś kieleccy fotografowie będą odnosić sukcesy na wystawach w kraju i zagranicą oraz kontynuować będą wyczyny artystyczne koneckiego mistrza fotografii.

W okresie studiów Jerzy Kamoda wstąpił do Polskiego Towarzystwa Fotograficznego Oddział w Łodzi, a od 1952 roku uczestniczył w zbiorowych ogólnopolskich i regionalnych wystawach fotograficznych. Zadebiutował na Ogólnopolskiej Wystawie Fotografii Przyrodniczej w Poznaniu, przedstawiając temat „Puszcza Jodłowa”. Temat ten był stale wykorzystywany w następnych okresach pracy kieleckiego fotografa. Następne fotografie, już o tematyce dowolnej, eksponował na IV Dorocznej Wystawie Amatorskiej Fotografii Artystycznej PTF w Łodzi. Do końca życia pozostał wierny raz obranym tematowi. Przyjęte przez Twórcę ograniczenia zakresu tematycznego w niczym nie ograniczyły fotografa swobodnie wypowiadającego we własnej twórczości swoje zauroczenie światem. Głównym tematem

twórczych zainteresowań pozostały przyroda i krajobraz. Artysta zawsze dbał o poziom estetyczny i techniczny wykonywanych fotografii.

W roku 1955 Jerzy Kamoda zainicjował i był jednym ze współzałożycieli Polskiego Towarzystwa Fotograficznego Oddział w Kielcach. Od początku przyjął społeczną funkcję w zarządzie tego stowarzyszenia, a już wkrótce, po szybkiej rezygnacji dwóch kolegów z pełnienia najwyższego urzędu, czyli po kilkunastu miesiącach, Jerzy Kamoda przyjął funkcję Prezesa Zarządu i wypełniał ją nieprzerwanie przez piętnaście lat. W tym czasie zorganizował kilkadziesiąt imprez fotograficznych, wystaw, konkursów, szkoleń fotograficznych, spotkań z artystami itp. W roku 1961 Kielecki Oddział PTF został przekształcony w posiadającą osobowość prawną Świętokrzyskie Towarzystwo Fotograficzne w Kielcach. Praca Towarzystwa otrzymała „drugie przyspieszenie”. Za czasów prezesury Jerzego Kamody podniósł się artystyczny poziom prac fotograficznych, a kieleccy fotografowie uzyskali wysoką pozycję w krajowym ruchu fotograficznym, co zostało dobitnie potwierdzone powstaniem Kieleckiej Szkoły Krajobrazu. W tym czasie Jerzy Kamoda był również aktywnym Członkiem Rady Federacji Amatorskich Stowarzyszeń Fotograficznych w Polsce /z siedzibą w Warszawie/. Był rzecznikiem i doprowadził do zorganizowania w Kielcach I Ogólnopolskiej Wystawy Krajobrazu Polskiego w 1968 roku. Impreza pozostała w Kielcach i wrosła na trwałe w kalendarz imprez kulturalnych w Polsce. W Kielcach odbyło się 14 wystaw „Biennale Krajobrazu Polskiego”, zaliczanych do najpoważniejszych krajowych imprez fotograficznych.

W 1976 roku Jerzy Kamoda został członkiem rzeczywistym Związku Polskich Artystów Fotografików, gdzie nadal, rozwijał aktywność twórczą oraz społeczną działalność organizacyjną. Znalazł się w gronie współzałożycieli Okręgu Świętokrzyskiego ZPAF w Kielcach i wypełniał w nim funkcję Przewodniczącego oraz Członka Okręgowej Komisji Kwalifikacyjnej. Równoległe pełnił funkcję Wiceprezesa, a następnie Sekretarza Zarządu Okręgu /przez kilka kadencji/. W latach 1980 - 1982 pełnił funkcję Członka Komisji Rewizyjnej ZPAF w Warszawie. W roku 1983 uzyskał nominację Ministra Kultury i Sztuki Nr 1318 na Rzecznik ds. oceny i wyceny dzieł sztuki fotograficznej.

Bogaty program pracy zawodowej i społecznej w niczym nie osłabił realizacji programu rozwoju własnej twórczości fotograficznej. Jerzy Kamoda fotografował świat, był wszechstronny i realizował się na wielu polach i w wielu tematach. W szczególności upodobał sobie pola i lasy świętokrzyskie. Namiętnie fotografował. Przemierzał Ziemię Świętokrzyską z nieodłącznym aparatem fotograficznym. Tworzył dokument naturalnego piękna, przyrody, aby zatrzymać współczesny kształt Ziemi Kieleckiej dla następnych pokoleń. Autor uważany jest za współtwórcę i klasycznego przedstawiciela Kieleckiej Szkoły Krajobrazu. Powstawały obszerne cykle dokumentacji fotograficznych. Część dorobku twórczego autor zaprezentował na 21 wystawach indywidualnych oraz na ponad 230 wystawach i konkursach fotograficznych eksponowanych w ponad 20 krajach. Za swoją twórczość uzyskał liczne nagrody,

medale, dyplomy i wyróżnienia. Między innymi fotografie J. Kamody znalazły się w zestawach fotografii polskiej wyróżnionych srebrnym medalem na „8 Internationale

Fotoausstellung, Brugse Foto 1965” w Belgii oraz specjalnym wyróżnieniem honorowym na najpoważniejszej ekspozycji Międzynarodowej Federacji Sztuki Fotograficznej w Genewie - „19 Biennale FIAP - 1987” w Mittelbergu RFN. Ilość i jakość nagród oraz medali zdobytych na ogólnopolskich wystawach fotograficznych zasadnie poświadcza wysoki poziom twórczości kieleckiego Artysty.

Równie imponująco przedstawia się publikacja dzieł fotograficznych. Wiele z nich ozdobiło zbiorowe wydawnictwa albumowe, plakaty, pocztówki i foldery krajoznawcze. Większość z nich to wydawnictwa związane z Ziemią Kielecką. Pierwszym sukcesem Artysty było zaproszenie jego prac do udziału w książce wybitnego fotografa i estety Jana Sunderlanda pn. „Estetyka fotografowania krajobrazu” /Warszawa 1963/. Fotografie Jerzego Kamody obecne były nieomal we wszystkich albumach regionalnych, jak np. „Ziemia Kielecka” /WAG Kraków, edycje 1962, 1965, 1971/, w „Kielcach” /Wydawnictwo Łódzkie 1975 r./, w „Kraina Żeromskiego” /Wydawnictwa Artystyczne i Filmowe, Warszawa 1975/ czy w almanachach fotografii, jak np. w „Kieleckich krajobrazach” /KAW Kraków 1983/, w „Polska fotografia amatorska w latach 1944 - 1984” /Warszawa 1984/, w „Sztuka Ziemi Kieleckiej - Fotografia” /Wydawnictwo Fine Grain Kielce 1997/ czy w „Mistrzowie Polskiego Pejzażu” /Wydawnictwo Fine Grain, Kielce 2000/.

Twórczość fotograficzna Jerzego Kamody charakteryzuje się spokojem i powagą, a prostota zastosowanych środków formalnych wspomaga dokumentalny wyraz fotogramów. Zarówno estetyka, jak i warsztat podporządkowane były naczelnej idei dokumentowania obrazu świata. Ingerencja autora zwykle ograniczała się do zauważenia obiektu, wyboru najkorzystniejszego stanowiska obserwacyjnego oraz najkorzystniejszego oświetlenia. Autor dbał o walory kompozycji, najczęściej stosował klasyczną formułę „złotego podziału”, niekiedy wprowadzał układ centralny /przy fotografii katalogowej/, czasem dynamizował układ /elementy skośne lub „po przekątnej”/, a także z upodobaniem stosował kompozycję deseniową /elementy roślinne, niekiedy rytm powtarzanych form architektonicznych lub martwych natur itp./ .Autor rzadziej przejawiał tendencje poszukiwania, dochodziły one do głosu w pojedynczych dziełach /stosował techniki tonorozdzielcze/. Jednakże w większości rozstrzygnięć artystycznych świadomie rezygnował z uduchowienia i deformowania obrazu świata na rzecz jego twórczego opisu. Postawę dokumentatora i estety Jerzy Kamoda przejawiał przez całe swoje doświadczenia artystyczne. Rasowy artysta fotografik zawsze opowiadał się za „czystym bromem” ukształtowanym zgodnie z zasadami klasycznej estetyki oraz odznaczającym się wysokimi,

możliwymi do osiągnięcia walorami opracowania warsztatowego. Zasadę tą głosił w kierowanych przez siebie jednostkach fotografii amatorskiej w Kielcach, gdzie ukazywanie klasycznych możliwości fotografii wpływało na kształt zainteresowania członków Towarzystwa, które szczególnie w latach pięćdziesiątych i sześćdziesiątych pozbawione było wzorów osobowych, kontaktów z dziełami czy lekturami fachowymi.

Za osiągnięcia twórcze i za społeczną pracę organizacyjną Jerzy Kamoda był wielokrotnie nagradzany najwyższymi honorami. Między innymi otrzymał Złoty Krzyż Zasługi - 1964 r., Odznakę „Zasłużony Działacz Kultury” - 1975 r., Medal Pamiątkowy Roku Jana Buhaka. Jerzy Kamoda wszedł również w skład Zespołu Kieleckiej Szkoły Krajoznawstwa wyróżnionego za stworzenie artystycznej dokumentacji polskiego krajoznawstwa rolniczego najwyższymi nagrodami zespołowymi: zbiorową Odznaką „Za Zasługi dla Kielecczyzny” - 1980 r., Nagrodą Zespołową I stopnia z Funduszu Nauki i Kultury im. Siana sława Staszica - 1982 r. oraz zbiorową Nagrodą I stopnia Ministra Kultury i Sztuki - 1983 r. Ponadto Artysta został wyróżniony Dyplomem Honorowym Federacji Amatorskich Stowarzyszeń Fotograficznych w Polsce za wybitne zasługi dla rozwoju ruchu fotograficznego - 1964 r., a Międzynarodowa Federacja Sztuki Fotograficznej w Genewie /FIAP/ nadała Jerzemu Kamodzie rzadki i ceniony, honorowy tytuł Artysta FIAP /w skrócie AFIAP/.

Bogaty program działalności zawodowej i społecznej w niczym nie osłabiał zaangażowania twórczego. Jerzy Kamoda namiętnie fotografował lasy i pola świętokrzyskie. Dużo i chętnie opowiadał o odkrytych „perełkach” pejzażu, jak np. o ostatnio odwiedzanym nowoutworzonym Parku Krajoznawczym w okolicach Krasnej. Znawca lasów świętokrzyskich i zarazem doskonały grzybiarz - chętnie pokazywał napotkanym kolegom swoje najnowsze prace: fotograficzne ze wspaniałymi okazami przyrody i pięknymi krajobrazami. Do ostatnich dni był aktywny i twórczy.

Jerzy Kamoda zmarł 24 marca 2005 roku. Pogrzeb odbył się 30 marca na Cmentarzu Komunalnym w Cedzynie. Artysta spoczął w Alei Zasłużonych Kombatantów II wojny światowej. Odszedł, lecz pozostał żywy we wspomnieniach Rodziny i Przyjaciół. Pozostawił dzieło fotograficzne, pełne uroku i osobliwej autorskiej aury. Pozostały wspomnienia po twórcy wielce zasłużonemu dla regionu świętokrzyskiego i dla polskiej fotografii. Odszedł wspaniały Człowiek i wybitny Artysta. Cześć Jego pamięci!

Paweł Pierściński

fol. z archiwum A. Kamody